

РОЗМОВИ НА СЕРЙОЗНІ ТЕМИ

РЕЖИСЕР ГІЄДРЕ БЕЙНОРУТЕ
ЛИТВА, 2012, 64 ХВ

ГІЄДРЕ БЕЙНОРУТЕ

народилася 1976 року. Закінчила факультет кіно й телебачення Литовської академії музики і театру як магістр аудіовізуальних мистецтв. З 2007 року викладає написання сценаріїв та режисуру. Її стрічки «Вулканівка. Після «великого кіно» та «Дідусь і бабуся» здобули чимало нагород на фестивалях в Україні, Білорусі, Португалії, Канаді та Литві. Гієдре у 2005 і 2007 роках отримувала премію Литовської спілки кінематографістів.

Фільмографія (вибране):
Місто тролейбусів (2002), Вулканівка. Після «великого кіно» (2005), Дідусь і бабуся (2007), Експерт (2012)

«Розмови на серйозні теми» – це фільм, у якому немає зовнішньої дії, реквізиту, пейзажів і спецефектів. Головні герої – 8–16-річні діти й підлітки, що особливим чином описують усе, що їх оточує. Щирі розмови з ними відкривають картину сучасного світу – інколи меланхолійного, подекуди комічного, а часом і драматичного. Знятий у дусі мінімалізму, фільм порушує питання самотності, любові, Бога, світу та людських взаємин. «Світ – це люди». «Ви що, не вірите у Бога? Я можу навчити вас вірити...»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПОКАЗУ ФІЛЬМУ

ОСВІТНЯ МЕТА/ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Після заняття учасники зможуть:

- пояснювати, чому права дитини є категорією прав людини;
- розповідати про ціннісну природу прав людини/прав дитини;
- використовувати приклади з окремих індивідуальних історій фільму для пояснення таких понять, як людська гідність, універсальність та невід'ємність прав людини;
- називати щонайменше 3–5 прав дитини, що закріплені в Конвенції ООН про права дитини, й елементарно пояснювати їхній зміст;
- використовувати такий документ, як Конвенція ООН з прав дитини, для аналізу проблемної ситуації щодо дотримання прав дитини.

Цільова група:

учні старших класів, студенти ВНЗ.

Тривалість:

120/150 хв.

Обладнання та канцелярське приладдя:

DVD-програвач або комп'ютер, проектор, фліпчарт, папір формату А-1, маркери, Конвенції ООН про права дитини, блокноти, ручки, матеріали міні-лекції про права дитини.

Сфери застосування:

уроки історії і правознавства, класна година, ДОСУ/КЛУБ.

ЗАСІДАННЯ КІНОКЛУБУ

/ Мотиваційна частина /

Вступ і постановка завдання для активного перегляду, 5–7 хв

Модератор показу надає аудиторії інформацію про фільм і його режисерку, й просить під час перегляду замислитись на відповідями на кілька запитань:

- Чому фільм має назву «Розмови на серйозні теми»?
- Які серйозні теми порушені у кінострічці?
- Що ви можете сказати про героїв фільму? Яку можете дати їм характеристику?
- У чому схожі герої картини? У чому ви бачите відмінності між ними?

/ Основна частина: перегляд фільму, 60–80 хв

(залежно від того, чи буде модератор використовувати техніку «стоп-кадр») /

Модератор демонструє фільм. Є два варіанти перегляду.

Перший передбачає повний перегляд без зупинок. Цей варіант дозволяє менше втручатись у процес мислення учасників, але існує ризик зниження уваги учасників. Після перегляду модератор переходить наступного етапу.

Другий варіант (цікавий, але має певні ризики і займає більше часу) передбачає використання техніки «стоп-кадр», що дозволяє певною мірою інтригувати аудиторію, провокувати її до активнішого мислення під час перегляду. При використанні другого варіанта намагатися уникати ситуацій маніпулювання і «перетягування» процесу мислення учасників, підкорюючи їх логіці мислення модератора.

Якщо використовується другий варіант, модератор може навмисно просити дати характеристику комусь із героїв фільму при його/її першій появі на екрані, а потім повертатися до того самого персонажу, порівнюючи з учасниками перегляду, що й чому змінилося в характеристиці.

Обговорення після перегляду фільму

Вступна дискусія, 10 хв

Модератор показу звертається до аудиторії, послідовно ставить запитання, що пропонувались для роздумів перед початком фільму. Важливо згадати усіх героїв фільму. Для цього модератор запитує про кожну і кожного з них.

Потреби та цінності героїв фільму, 10–15 хв

Модератор просить учасників називати, що є важливим для кожного з хлопців і кожної із дівчат, які є героями фільму. Відповіді модератор фіксує на фліпчарті.

Можуть бути названі такі, наприклад, цінності, як сім'я, любов, святкування дня народження краще, ніж у подружки, розуміння з боку однолітків.

Коли відповіді записані, модератор може запропонувати обговорити, у чому різняться ці потреби й цінності, «важливості» дітей і чому.

Робота з Конвенцією ООН про права дитини, 20 хв

Модератор об'єднує учасників у малі групи, розподіляє по групах статті Конвенції ООН про права дитини, з якими вони будуть працювати. При цьому враховується приблизно однаковий об'єм тесту Конвенції для опрацювання кожною з груп.

Завдання для роботи в групах:

1. Порівняйте вашу частину тексту Конвенції зі списком, що вийшов, коли на фліпчарті фіксували цінності й потреби.
2. Порівнюючи, дайте відповіді на такі запитання:
  - Які цінності або потреби, про які говорили діти у кінострічці, можна знайти у вигляді статей і в Конвенції? Чому є така схожість?
  - Які цінності або потреби, про які згадували діти у кінострічці, не відображені у вашій частині Конвенції?

Обговорення результатів роботи з Конвенцією, 30–40 хв

Модератор пропонує всім учасникам та учасницям повернутись у єдине коло.

У єдиному колі групи представляють результати своєї роботи. Разом з усією групою модератор підкреслює у списку ті цінності, які не знайшли відображення в Конвенції.

Після презентацій обговорюються результати роботи груп відповідно до запитань, поставлених до груп.

Висновком буде те, що права дитини виходять із загальнолюдських цінностей і індивідуальних потреб, втім далеко не всі потреби і цінності внесені до каталогу прав дитини.

Варто в цій частині зробити пояснення, що те саме стосується і прав людини, дати зрозуміти, що права дитини – це категорія прав людини.

Після цього модератор ставить запитання до всіх:

1. які важливі цінності й потреби не увійшли до каталогу прав дитини?
2. чи є вони справді важливими?
3. чому деякі з них є справді життєво необхідними для багатьох людей, але не знайшли свого відображення в каталозі Конвенції?

Розмова про права дитини/права людини, 20–30 хв

Після цього модератор може або самостійно, або запросивши експерта, забезпечити невелику лекцію про права дитини. Матеріали для міні-лекції додаються до цього сценарію. Краще, щоб це було коротке інформаційне повідомлення й дискусія чи запитання-відповідь.

Творчі завдання:

По закінченні є великий вибір постановки завдань або пропозицій різних видів творчої активності. Наприклад, модератор може запропонувати зробити творчі роботи (малюнки, есеї і т. ін.) на тему одного з прав дитини. Можна запланувати наступну зустріч, на якій обговорити проблеми прав дитини/прав людини, попрацювати на розробкою ініціатив, проектів, спрямованих на підтримку і захист прав дитини/

прав людини. Учасники можуть попрацювати над розробкою сценек, що порушуватимуть проблеми прав дитини/прав людини, і т. ін.

Примітки

Частина заняття можна перенести на наступну зустріч або зробити домашнім завданням. Наприклад, після перегляду фільму учасники можуть отримати завдання попрацювати з Конвенцією вдома, а на наступній зустрічі повернутись до дискусії. Нагадаємо, що можливі й інші варіанти проведення дискусії.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ

Фільм «Розмови на серйозні теми» є досить тривалим за часом (орієнтовно 1 година), тому дискусію з його використанням, якщо говорити про молодіжну аудиторію, варто проводити з учнями старшого віку та студентами ВНЗ. Має право на існування варіант використання фрагментів фільму, але тут він не розглядається, оскільки є цілісним твором документального кіномистецтва і має унікальну й особливу ідею, яку закладає авторка. Варто зауважити, що це стосується багатьох документальних фільмів, і тому дотримання принципу цілісності авторського твору є доцільним у використанні документального кіно з навчальною і просвітницькою метою.

ЯКИМИ Є ІДЕЇ ВИКОРИСТАННЯ ФІЛЬМУ «РОЗМОВИ НА СЕРЙОЗНІ ТЕМИ» У НАВЧАННІ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ПРОСВІТНИЦТВА У ЦЬЙ СФЕРІ?

Щонайменше є два підходи.

Перший полягає у стратегії занурення в цінності без акцентування уваги на правах людини, втілених у нормах права. У цьому варіанті методологія ґрунтуватиметься на апелюванні до емпатії учасників дискусії. Ми не можемо сформулювати чітку думку. Проте в наших силах дискусією мотивувати її учасників замислитись над аспектами життя їх однолітків, про які йдеться у фільмі. Завданням педагога тут може бути: звертати увагу аудиторії на такі моменти, як цінність і неповторність кожної людської особистості, людська гідність, індивідуальність та відмінність кожного окремого «людського світу».

Другий підхід дозволяє порушувати, окрім філософських основ, конкретні норми права, якими закріплені права людини/права дитини.

Далі буде запропоновано один із варіантів проведення дискусії з використанням другого підходу.

ГІЄДРЕ БЕЙНОРУТЕ

Головні герої фільму – 12 дітей від 8 до 16 років. Перед камерою вони розповідають про свій погляд на дорослі питання: «Як виглядає кохання?», «Чи є Бог?», «Що таке самотність?» У фільмі не використано жодних декорацій і дії. Зйомки відбувалися у порожніх приміщеннях.

«Якщо почнемо розмовляти з дорослими на серйозні теми, вони починають говорити банальні речі. Коли говоримо з дітьми, це наближає до істини, – розповідає режисер. – Я робила кастинги у звичайних школах, інтернатах, спеціальних школах для глухих. З відібраними дітьми проводила два місяці, ми розмовляли, гралася в ігри. Після цього було тільки кілька годин зйомок. У мене знялися діти з благополучних родин, так само, як діти без батьків, неповносправні. Мені самій з дитинства найбільше запам'яталося почуття самотності. Хоча моє дитинство було прекрасним. Я мала батьків, бабусю, дідуся, багато часу проводила в селі».